

Streszczenie

Celem rozprawy doktorskiej *Wpływ unijnych instrumentów makroostrożnościowych na działalność gospodarczą banków* jest analiza i ocena tytułowych regulacji pod kątem realizacji swobody przedsiębiorczości w sektorze bankowym. Opracowanie uwzględnia zarówno punkt widzenia pojedynczego banku jako przedsiębiorcy, sektora usług bankowych, a także szerszą perspektywę systemu finansowego jako całości. Podwyższone wymogi kapitałowe zaadresowane do banków stanowią bowiem oś unijnej polityki makroostrożnościowej i zostały zaprojektowane jako rozwiązanie systemowe w celu zapobiegania kryzysom finansowym.

Dyrektywa 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 575/2013 tworzące tzw. pakiet regulacyjny CRDIV/CRR wprowadzają do prawa unijnego standardy zaproponowane przez Bazylejski Komitet ds. Nadzoru Bankowego. Myśl przewodnią reform stanowi wdrożenie wyższych wymogów kapitałowych i płynnościowych oraz objęcie dodatkowym reżimem instytucji uznanych za globalne i systemowo ważne. Wprowadzono bufory antycykliczne i zmienioną definicję kapitału, uwzględniającą jego strukturę jakościową. Banki podlegają nowym obowiązkom polityki makroostrożnościowej przede wszystkim z uwagi na przypisywane im funkcje gwarancyjne. Analiza narzędzi tej polityki i jej wpływu na działalność gospodarczą banków zmierza do odpowiedzi na pytanie o poprawę zdolności absorbowania strat i zapobieganie translokacji niestabilności sektora bankowego na pozostałe gałęzie gospodarki. Argumentem dla sformułowania nowych ram adekwatności kapitałowej były problemy zogniskowane wokół kapitału regulacyjnego. Reformy bazują na zmianie optyki względem tradycyjnego podejścia i wyodrębnieniu, po raz pierwszy, kategorii ryzyka o zasięgu transgranicznym i globalnym.

Kluczowe cele badawcze stanowiące punkt wyjścia rozważań poszczególnych rozdziałów rozprawy zostały sformułowane wokół postępującego ograniczania swobody gospodarczej banków w kontekście ich szczególnej roli w systemie finansowym. W pierwszej kolejności omówiono charakter norm ostrożnościowych i formy wykonywania działalności gospodarczej przez banki, w tym usługi transgraniczne z wykorzystaniem Internetu. Zasygnalizowano istotne zasady funkcjonowania sektora bankowego, tj. jednolitą licencję bankową i właściwość nadzorczą kraju macierzystego. Następnie, na tle zagadnień z pogranicza nauk ekonomicznych i finansów, takich jak adekwatność kapitałowa i ryzyko,

scharakteryzowano przedmiot ochrony unijnej polityki makroostrożnościowej, czyli stabilność systemu finansowego. Zdiagnozowano nowe źródło jej zagrożenia – ryzyko systemowe i potencjał jego rozprzestrzenienia się na gospodarkę realną. W dalszej części rozprawy omówiono instytucjonalną sieć bezpieczeństwa finansowego, związki polityki makroostrożnościowej z innymi politykami gospodarczymi, oraz porównano ją z polityką mikroostrożnościową. W odrębnym rozdziale skatalogowano i scharakteryzowano wybrane instrumenty strategii makroostrożnościowej. Na końcu, uwzględniając aspekty teoretycznoprawne doboru tych instrumentów dokonano próby oceny wpływu nowej architektury finansowej na sektor bankowy.

Problematyka przeciwdziałania materializacji ryzyka systemowego wpisuje się w istotny globalny trend ochrony sektora bankowego i gospodarki realnej przed kryzysami finansowymi. Celem nadrzędnym polityki makroostrożnościowej jest stabilne funkcjonowanie i bezpieczny rozwój rynku finansowego, a środkiem do jego osiągnięcia – dyscyplinowanie banków do ponoszenia kosztów ryzyka i pokrywania strat związanych z prowadzoną działalnością. Globalizacja i nasilenie się integracji europejskich rynków finansowych zostały w rozprawie uwzględnione jako czynniki sprzyjające rozwojowi transgranicznej bankowości, ale i generujące realne, systemowe zagrożenia. W ich obliczu skomentowana została podwójna rola banków: jako przedsiębiorców, których swoboda działalności doznaje ograniczeń, i jako ogniwa sieci bezpieczeństwa systemu finansowego.